

Livet i Danderyds församling #3 2021

LIVET

ANSVAR

SKA JAG TA HAND OM MIN BROR?

Det är en fråga som ställdes för sisådär 5 000 år sedan. och blev bibelns berättelse om Kain och Abel. De var enligt Bibeln de

första människorna som föddes på jorden. Adam och Evas första barn. Redan från början fick människorna i uppdrag av Gud att ta hand om varandra och den värld som var förutsättningen för deras existens. Och redan från början ifrågasatte människan detta ansvar: "Ska jag?!" (Läs hur det gick i 1 Mosebok 4).

Vi människor har fått uppdraget från Gud att ta ansvar för varandra och vår gemensamma värld. Vi har fått uppdraget att se till vår nästas behov, före det att vi ser till vårt eget. Varje generation har uppdraget att överlämna världen lite bättre, friskare och fredligare till nästa generation.

Det är ett allvarligt uppdrag och ansvar som är kopplat till ett gudomligt förtroende. Gud tror på vår förmåga och vår vilja att ta ansvar.

"Att lämna den här världen – lite bättre än vad den var när du föddes in i den, det må vara med ett barn, en trädgårds-täppa eller förbättrade sociala förhållanden; att veta att åtminstone en levande varelse kunnat andas lättare bara för att du har levt – det är att ha lyckats".
(cit. av Ralph Waldo Emerson)

Fundera gärna över på vilket sätt du bidrar till att göra den här världen bättre, var just dina talanger och gåvor kan bidra till det gemensamma bästa. I detta nummer av Livet reflekterar olika personer på olika sätt över vårt gemensamma ansvar.

Kristin Molander
Kyrkoherde

Använd din röst i Kyrkovalet!

Söndag 19 september är det valdag och då kan du som är minst 16 år och medlem i Svenska kyrkan påverka vårt arbete och vem som ska ta besluten. Förtidsrösta kan du göra redan från 6 september.

Vad handlar valet om?

Att välja engagerade och kunniga personer som vill vara med och ta ansvar för Svenska kyrkans verksamhet. Ansvaret handlar både om personal, ekonomi, fastigheter och verksamhet. Men viktigast är att man har ett hjärta för kyrkan.

Vad väljer man till?

Du väljer förtroendevalda till kyrkofullmäktige i Danderyd, stiftsfullmäktige i Stockholm stift och till kyrkomötet med representanter från hela Sverige.

Vem får rösta?

Man får rösta om man har fyllt 16 år och är medlem i Svenska kyrkan. Om du har bott utomlands ska du dessutom vara kyrkobokförd i en församling i Sverige senast 19 augusti 2021 då röstlängden fastställs.

Hur anpassas valet till pandemin?

Det finns generöst med tid att förtidsrösta och vi har laddat med brevröstningspaket. Röstlokalerna är anpassade och utrustade på bästa sätt.

När kommer röstkortet?

Senast 1 september. Där finns information om var, när och hur du kan rösta.

Hur kan man rösta?

Du kan förtidsrösta 6–19 september i hela Sverige, poströsta eller rösta på valdagen.

Vilka kan du rösta på?

Du röstar på nomineringsgrupper. De som ställer upp i Danderyd finns presenterade på vår hemsida men det är framförallt grupperna själva som ansvarar för att marknadsföra sig. Tisdagen 7 september 19.00 blir det en hearing med alla nomineringsgrupper i Danderyds kyrka.

När publiceras valresultatet?

Det preliminära resultatet presenteras på hemsidan sent på valdagens kväll.

Var hittar jag information om valet?

På hemsidan svenskakyrkan.se/danderyd hittar du allt du behöver veta om valet. I Mitt i Danderyd kommer en valbilaga vecka 35.

TEXT: CHRISTINA HÖGBERG

– Det är mycket som ska planeras för att valet ska fungera. I Danderyds församling är 16 600 röstberättigade. Vid valet 2017 röstade drygt 4 300 (25 %).

I år måste vi ta hänsyn till att det pågår en pandemi, berättar Marie Smeds, samordnare för valet som har arbetat med förberedelser tillsammans med valnämnden.

– Att rösta är att ta ansvar för framtidens kyrka, menar Marie Smeds.

Ulrika Knutson.

Ola Larsmo.

Vi firar demokratin och rösträtten

För hundra år sedan beslutade Sveriges riksdag att genomföra allmän och lika rösträtt. Det uppmärksammar Danderyds församling med samtal ledda av prästen Jenny Karlsson, i samband med att Danderyds kommun håller **Demokratijubileum**.

ULRIKA KNUTSON

Bildning, rösträtt, kvinna och kyrka
16 september

Många kvinnor hämtade kraft för sitt engagemang i kvinnorörelsen genom sin andlighet. Emilia Fogelklou och Elin Wägner är två av dem. Kvinnorörelsen och folkrörelserna var viktiga byggstenar i demokratin framväxt. Det andliga var på så vis en angelägenhet för att bygga det gemensamt offentliga.

Hur kan dessa kvinnor inspirera idag? Finns det lärdomar att ta med sig in i Kyrkovalet?

Ulrika Knutson är journalist, kritiker och författare. Hon har senast skrivit *Den besvärliga Elin Wägner*.

OLA LARSMO

Den enskilda människan i samhället
7 oktober

Ett samtal med Ola Larsmo utifrån hans senaste bok *Översten* om svensken Knut Oscar Broady som emigrerade till USA under 1800-talet. Där mötte han Gud och genom sin tro kom han att slåss i kampen mot slaveriet.

Ola Larsmo är författare.

Båda samtalen hålls 19.00 i Enebykyrkan.

Kyrka och samhälle, tro och politik är ofta en intrikat och laddad fråga. På vilket sätt kan kyrkan bidra till att bygga samhället? När blir kombinationen religion och politik i själva verket farlig? Vid två tillfällen under hösten samtalar prästen Jenny Karlsson med inbjudna gäster om detta ämne. **Läs mer på svenskakyrkan.se/danderyd**

Läs mer om Danderyds Demokratijubileum på Danderyds kommuns hemsida.

"Jag är väldigt stolt över att
cykelfiket har kunnat ge
över 1000 nyanlända personer
begagnade cyklar."

Kajsa Marsk

Det rullar!

Att laga en punktering kan också vara integration. Det vet föreningen *En utsträckt hand* som tar ansvar för nyanlända grannar i Danderyd.

– VI HAR ALLA ETT ANSVAR. Istället för att bara klaga på att integrationen i Sverige fungerar dåligt kan man fråga sig vad man själv gör för att bidra.

Det säger Kajsa Marsk som är ordförande i föreningen *En utsträckt hand Täby och Danderyd*. Varje söndagseftermiddag hittar man henne i föreningens cykelfik där begagnade cyklar förmedlas till nyanlända Danderydsbor och Täbybor.

– Jag är väldigt stolt över att cykelfiket har kunnat ge över 1000 nyanlända personer begagnade cyklar. Cyklarna ger en frihet och gör att de kan ta sig runt i kommunerna helt gratis på ett miljövänligt sätt.

Tillsammans med volontärer, både nyanlända och etablerade svenskar, lagar hon punkteringar, justerar styren och sadlar, spänner cykelkedjor och provar ut

hjälm. Dessutom går man igenom de viktigaste cykelreglerna, som att barn måste ha hjälm.

– En utsträckt hand jobbar för att nyanlända som bor här i Danderyd och Täby ska få en bra start. Vi försöker bidra med det vi kan och stötta i integreringen, säger Kajsa Marsk.

En utsträckt hand är en ideell förening där all verksamhet bygger på frivilliga insatser i form av tid, gåvor och donationer. Föreningen fokuserar på sociala aktiviteter, materiella behov och dialog med myndigheter och andra. Rent konkret handlar det om språk- och studiehjälp, läxhjälp för barn, förmedling av cyklar samt att föreningen hjälper till med möbler och utrustning till ett första boende.

– Den som har varit på flykt har

ingenting eget när de kommer hit. Vår möbelgrupp ser till att det viktigaste finns i lägenheten de hamnar i. Finns det barn i familjen lägger vi några gosedjur på sängen så att det känns lite ombonat och mer som ett hem. Jag är glad att vi kan ge en liten guldkant i det som är tragiskt på många sätt.

Genom föreningens aktiviteter ser hon att många som är nya i Sverige har fått kontakt med etablerade svenskar och blivit bättre integrerade i samhället.

– Jag är stolt över de möten som vi skapar mellan nyanlända, volontärer och etablerade svenskar och som har hjälpt många nyanlända till en bättre start. Det har även hjälpt de svenskar som engagerat sig att få en ökad kunskap och en bättre förståelse.

Hennes erfarenhet är att olika kom- ➡

”Jag känner att jag gör en insats och tycker om att göra nytta och göra gott för andra. Det ger mig energi.”

► muner tar olika stort ansvar för dem som är nya i Sverige.

– Vi i En utsträckt hand fyller verkligen en viktig roll. En del i Sverige tror att invandrare kommer hit och får allt. Jag tror inte att folk förstår hur påvert det egentligen är.

Varför har du valt att ta ansvar för nyanlända grannar?

– Jag är personligen en ansvarstagande person och har engagerat mig för social och miljömässig hållbarhet både privat och professionellt, säger Kajsa Marsk som är utbildad människorättsjurist.

Hon säger att hjälpa andra är en av hennes grundvärderingar i livet.

– Jag känner att jag gör en insats och tycker om att göra nytta och göra gott för andra. Det ger mig energi. Kanske månar jag lite extra om utsatta personer eftersom jag har en storasyster med Downs syndrom ♦

Vill du hjälpa till?

En utsträckt hand Täby och Danderyd välkomnar nya volontärer, gåvor (allt från cyklar till möbler) och ekonomiska donationer.

Man kan också bli medlem i föreningen utan kostnad. För kontakt, mejla info@enutstrackthand.se eller läs mer på enutstrackthand.se

Poddsnack utan tabu

Sex, relationer och att leva i "Danderyds-bubblan". Inget ämne är pinsamt i podden *Det du inte vågar fråga din mamma*.

– Du kan googla på det mesta om sex på nätet, men det är en annan grej att få höra ungdomar i din egen ålder prata om det. I vår podd är det dessutom lokala ungdomar som bor här i Danderyd som är med.

Det säger Hilda Lydahl, 18, som är en av programledarna för podden *Det du inte vågar fråga din mamma*.

– Namnet kom vi på eftersom föräldrarna ofta är de sista man vill fråga om exempelvis sex.

I skolan får man bara lära sig hur sex fungerar rent biologiskt, berättar hon.

– Men de tar inte upp något om de psykologiska aspekterna kring kärlek och relationer. Det får man ta reda på själv.

Det var när Hilda Lydahl sommarjobbade som ungdomsambassadör på Danderyds kommun förra sommaren som hon fick frågan om att vara med och göra podden. Under hösten började hon, ungdomskoordinatorn Moe Lahmar och kulturproducenten Olov Häggmark planera innehållet och i våras spelade de in åtta avsnitt på kultur- och aktivitetshuset Fribergagården.

– Vårt ansvar i podden är att lyfta tabubelagda ämnen så att folk vågar prata om dem mer öppet. Hela vårt syfte är att avdramatisera de här frågorna, säger Hilda

Lydahl som själv lärt sig mycket som hon inte visste innan.

Hur valde ni ämnena?

– Vi har skickat ut enkäter till ungdomar i Danderyd för att få veta vilka ämnen de vill att vi ska prata om. Sen är ju även jag ungdom och vet ungefär vilka ämnen som är tabubelagda.

Avsnitten handlar om allt från sex och samlevnad, kärlek och relationer till alkohol och droger. I programmen får man svar på frågor som: Hur berättar man att man är oskuld? Hur långt är ett samlag? Hur vet man att man är kär? Och i ett program diskuteras "Danderyds-bubblan".

– Det handlar om ungdomar som bor eller går i skolan här i Danderyd och som hänger med varandra och festar ihop. Det är mestadels positivt med gemenskap, men det kan också vara negativt med en hel del alkoholkonsumtion, förklarar Hilda.

I en del avsnitt har de haft en expert från Ungdomsmottagningen med, i andra har ungdomar fått berätta om sina erfarenheter.

– Vi vill göra bra och roliga program där lyssnarna får korrekta svar på sina frågor. Klimatet har hela tiden varit öppet, lätt- samt och det har aldrig varit konstig stämning.

"Hela vårt syfte är att avdramatisera de här frågorna."

Hilda Lydahl

Vad hoppas du på med podden?

– Jag hoppas att de ungdomar som ställt frågor får svar, att folk lär sig något och att fler ungdomar ska känna sig bekväma med att prata om de här frågorna ♦

Du kan lyssna på *Det du inte vågar fråga din mamma* där poddar finns.

I samma båt

Idag arbetar Nicholas Hepburn på Riksförbundet för social och mental hälsa i Danderyd – samma förening som hjälpte honom när han själv mådde som sämst.

SÖMNPROBLEMEN kom först. Sedan fick Nicholas Hepburn även tinnitus, minnesproblem och synstörningar. Efter flera år med jobbresor och kundbesök över hela Sverige och en arbetsbelastning som ständigt ökade sa kroppen ifrån och han blev tvungen att sjukskriva sig.

– Jag slutade helt att fungera. Jag gick från årets säljare till helt orkeslös, trots att jag alltid varit noggrann med kost och träning. Jag hade aldrig kunnat föreställa mig att jag skulle hamna i den här situationen. När det var som värst kunde jag försöka en hel dag att ta mig till en matbutik utan att lyckas, säger Nicholas Hepburn.

Han trodde att han bara skulle kunna "rycka upp sig" och sedan jobba på som vanligt igen men det tog flera år för honom att komma tillbaka från utbrändheten. Under resan tillbaka var Riksförbundet för social och mental hälsa, RSMH – I samma båt, viktigt för honom.

– Föreningen hjälpte mig när jag mådde som sämst. Jag är övertygad om att jag hade gjort mindre bra val om jag inte hade gått hit. Jag hade vänt på dygnet, åt och sov för lite. Till slut mådde jag så dåligt så att jag ville ta livet av mig. I och med att jag började gå hit så fick jag rutiner och blev del av ett sammanhang.

RSMH – I samma båt har en öppen verksamhet för alla som vill och behöver,

i en lokal bakom Danderyds sjukhus. Idag arbetar Nicholas Hepburn själv på träfflokalen som resurs och stöttar de besökare som kommer.

– Förutom att vi minskar lidande så finns det även mycket pengar som samhället kan spara tack vare vår verksamhet. Om vi exempelvis bidrar till att en enda person inte läggs in i en vecka, så motsvarar den insparade kostnaden vår årshyra för lokalen.

Då många andra verksamheter stängde ner under pandemin har RSMH – I samma båt hela tiden hållit öppet.

– Vi har tagit ansvar genom att hålla öppet under pandemin.

Man har följt Folkhälsomyndighetens restriktioner och hållit avstånd, tvättat händerna och bara släppt in åtta personer åt gången i lokalen. Sedan den 1 juni har man dock kunnat ta emot fler.

– Alla mår inte jättebra som kommer hit och det är okej. Vill man bara sitta tyst kan man göra det. Men man kan också fika, måla, spela kort eller prata. Det enda kravet vi har är att man inte får dricka alkohol eller uppträda hotfullt eller aggressivt.

Målet med verksamheten är att få människor att känna att de har ett värde och att de blir del av en gemenskap, förklarar Nicholas Hepburn.

– Många som kommer hit är otrygga

och oroliga och vi hoppas att de kommer må lite bättre av att vara här.

Man behöver inte ha en diagnos eller ha varit inlagd för att få komma till träffpunkten, understryker han. Hit är alla välkomna.

– Man kanske bara känner sig lite ensam eller håglös. Hit kan man komma och det är helt kravlöst. Vi är inte lösningen på allt, men det är bättre att komma hit än att sitta hemma själv och stirra i väggen. Hos oss kan man dessutom fira alla storhelger i gemenskap.

Han säger att det finns en del fördomar om att det bara är "skummisar" som besöker RSMH – I samma båt.

– Det stämmer inte. 99 procent av dem som är här skulle kunna vara din vän eller granne. Psykisk ohälsa kan drabba vem som helst ♦

Vill du veta mer?

Kontakta Riksförbundet för social och mental hälsa – I samma båt, på 08-755 06 16 eller mejla på info.ism@rsmhstockholm.se

På facebooksidan RSMH – I samma båt läggs öppettider och aktuella aktiviteter ut. Du kan också besöka träfflokalen på Gröna vägen, hus 33, bakom Danderyds sjukhus under öppettiderna.

"Jag hade aldrig kunnat föreställa mig att jag skulle hamna i den här situationen. När det var som värst kunde jag försöka en hel dag att ta mig till en matbutik utan att lyckas."

Nicholas Hepburn

Vems är ansvaret?

Kan ett litet barn ha ansvar för synden i världen?

Prästen Elisabet Munro och Carl-Reinhold Bråkenhielm, professor i livsåskådningsforskning, möts i ett samtal om begreppet ansvar.

– **FÖR ATT DET** ska finnas ansvar måste människan ha en fri vilja. Ansvar förutsätter alltså att vi har ett val och kan handla annorlunda om vi vill. Om allt är förutbestämt eller om det ligger i vår natur att göra på ett visst sätt, så har vi inget ansvar, säger Carl-Reinhold Bråkenhielm.

Han är präst och professor emeritus i empirisk livsåskådningsforskning vid Uppsala universitet, bor i Djursholm och har predikat ett flertal gånger i Djursholms kapell.

– Idag pratar man ofta om ansvar för vår jord och för naturen. Men jag har även ett ansvar för det jag själv gör.

Han pekar på rättssystemet.

– Kör jag för fort kan jag inte skylla på att jag inte visste vad hastighetsbegräns-

ningen var. Det är mitt ansvar att känna till det. Men är man exempelvis psykiskt sjuk är man inte ansvarig för sina handlingar i lagens mening, säger Carl-Reinhold Bråkenhielm.

Elisabet Munro, som arbetar som präst i Danderyds församling, tar upp försoningsprocessen i Sydafrika.

– Även den som gjort något förskräckligt har ett ansvar – och ett människovärde. Om vi utmålar människor som gjort hemska saker som monster så frånsäger vi dem deras människovärde.

Hon säger att hon är inspirerad av ignatiansk andlighet som utvecklades av Ignatius av Loyola på 1500-talet. Enligt honom är människans uppgift att lovprisa, vörda och tjäna Gud och så rädda sin själ.

– Vi är skapta att leva i relation med vår

skapare och bli den bästa versionen av oss själva. Vad vill Gud med mig? Vårt ansvar är att bli så sanna och hela som vi kan.

Carl-Reinhold Bråkenhielm tar upp det kristna dopet.

– **Traditionellt finns det en idé om att dopet renar från arvsynden. Men hur kan ett litet barn ha ansvar för synden i världen? Kan man ha ansvar för något som man inte har gjort?**

Han säger att man istället för arvsynd kan prata om arvsansvar.

– Hur ska vi förhålla oss till det vi fått i arv från tidigare generationer och till det samhälle vi föds in i? Här kommer stora frågor om klimatet och hela mänsklighetens överlevnad in, säger han.

– I dopgudstjänsten ber vi en befrielsebön. Förr handlade den om att driva ut det

onda. Idag ser vi det istället som en bön att Gud ska bevara barnet från det onda som kan ta makt över oss, säger Elisabet Munro.

– Och minst lika viktigt är det goda som barnet kommer få ta del av i sitt liv. Vi kan förhålla oss både till det goda och det onda i livet och föra det goda vidare, säger Carl-Reinhold Bråkenhielm.

Som människa har vi ett ansvar för en viss livsuppgift, säger han.

– Som individ gäller det att ta vara på möjligheterna och fundera igenom vad meningen är med mitt liv. Vad är min kallelse? säger han.

– Det kan ju bli en väldig prestationsångest av det, så det gäller att koppla upp sig på Guds kraft och ta emot hans kärlek. För du är inte ensam i det här, säger Elisabet Munro.

Carl-Reinhold Bråkenhielm säger att det kan bli ett ensidigt fokus på det individuella.

– Kyrkan och församlingen står för gemenskap och kan bli en resurs för den enskilda människan. Vi är inte ensamma utan det gemensamma ansvaret kan bli en tillgång där det inte längre handlar om plikt utan om något jag vill göra tillsammans med andra, säger han.

– Man blir ett bärarlag tillsammans i en församling. Är någon trött och ledsen finns det andra som har kraft. Jag tänker att vårt ansvar som kyrka handlar om att vara en motkraft mot allt hat och hot och all ensamhet i vårt samhälle. Som kristna, och som människor, är det vårt ansvar att hjälpa varandra, säger Elisabet Munro.

– Ja, vi behöver prata om hopp och tala om ansvar som en tillgång och en möjlighet, säger Carl-Reinhold Bråkenhielm ♦

Elisabet Munro.

Carl-Reinhold Bråkenhielm.

När fem kvinnor dödades av sin partner på bara tre veckor i våras hamnade våld mot kvinnor högt på dagordningen en tid. Kvinnojouren Täby/Danderyd har stöttat kvinnor i över 20 år.

– VÅRT MÅL är att vi ska ha ett samhälle fritt från våld. Men vi har väl aldrig stått så här långt ifrån det målet som idag.

Det säger Elisabeth som är ordförande för Kvinnojouren Täby/Danderyd. Jouren driver ett skyddat boende, erbjuder stödsamtal och stöttar utsatta kvinnor vid myndighetskontakter och rättegång.

– Våld i nära relationer handlar inte bara om fysiskt våld utan även om manipulation, kränkningar, kontroll, inskränkningar av frihet eller att inte få ha en egen ekonomi. Det kan även handla om att mannen trycker ner och förminskar kvinnan och att han växlar mellan våld och värme.

Våldet har ingenting med samhällsklass eller ekonomi att göra. Behovet är lika stort i Täby och Danderyd som på andra platser i Sverige, förklarar hon.

– Våld förekommer överallt, den enda skillnaden är att det ofta kan döljas längre bakom finare fasader.

Elisabeth förklarar att det är extra svårt för våldsutsatta kvinnor att få till en fällande dom eftersom vittnen saknas när våldet sker inom hemmets fyra väggar.

– Där har vårt samhälle en del luckor. Bostadsbristen är ett annat stort problem

eftersom när kvinnan lämnar relationen lämnar hon även den gemensamma bostaden och tvingas börja om från noll. Hon måste hitta ny bostad, nytt jobb och skolor till barnen på en ny och okänd ort.

Elisabeth ser kvinnojourernas arbete som ett viktigt komplement till samhällets insatser.

– Vi har sekretess och gör inga anmälningar, om det inte handlar om barn som far illa. Till oss ringer man anonymt och vi skriver inga journaler. Jag tycker att det är bra att inte allt ligger på den formella samhällsnivån och tror mycket på att det engagemang och den kunskap som finns på kvinnojourerna kan göra stor skillnad.

Förutom Elisabeth och resten av styrelsen har Kvinnojouren Täby/Danderyd en anställd verksamhetsledare och ett tjugotal volontärer som är jourkvinnor på kvällar och helger.

– Jag är oerhört tacksam för våra pålitliga och duktiga jourkvinnor. Alla har genomgått en grundskoll, gått vår utbildning och arbetar under sekretess.

Under pandemin har Kvinnojouren Täby/Danderyd haft fler samtal än vanligt. 2020 genomfördes 477 stycken. ➡

➡ – Samtalen är kostnadsfria och kan antingen ske över telefon eller diskret i ett motionsspår, avskilt på ett fik eller liknande. Vi lagar efter läge, säger Elisabeth.

I samtalen får kvinnan kunskap om våld i nära relationer och redskap för att förändra sitt liv.

– Vi säger aldrig ”Du ska lämna”. Alla beslut fattas av kvinnan själv.

Vad kan man göra om man misstänker att en kvinna i ens närhet far illa?

– Man måste ta mod till sig och våga prata om det. Ställ försiktiga frågor och börja med att bygga förtroende. Kontakta oss gärna för att rådgöra.

Tidiga tecken på att något inte står rätt till i relationen är att kvinnan drar sig undan kontakt.

– Försök att arrangera ett ”spontant” och diskret möte med kvinnan du är orolig för. Du kan även tala om att det finns hjälp och stöd att få hos kvinnojouren. Låt det inte bara passera, ofta har du rätt.

Är det barn involverade ska man som vän eller granne även överväga att göra en orosanmälan till socialförvaltningen, understryker hon.

– Det är barnets bästa som gäller och en orosanmälan kan man göra anonymt. Vid akuta händelser ska man alltid ringa 112 – det gäller barn så väl som kvinnor.

Hur ser du på ansvar?

– För mig handlar ansvar om att bjuda på sin tid, erfarenhet och kunskap, säger Elisabeth.

Själv valde hon att engagera sig ideellt för samhället när hon blev pensionär och hon arbetar även för Röda Korset, med ensamkommande barn och politiskt.

– När samhället ser ut som det gör får man inte fastna i tankar om att ”Det där får någon annan göra” ♦

Kontakta Kvinnojouren

Täby/Danderyd på telefonnummer: 08-768 32 10 (vardagar 9–20, lördag 10–15, söndag 15–20) eller mejl: info@kvinnojourentabydanderyd.se

Du är helt anonym och det skrivs inga journaler. Du kan läsa mer på kvinnojourentabydanderyd.se

Får man ansvar så tar man också ansvar. Det menar Beata Moberg som som arbetar med volontärer i Danderyds församling.

– **Kyrkan handlar för mig om delaktighet.** Vi kan inte vara en kyrka om inte alla medverkar och var och en har något att bidra med. Det handlar inte bara om att arbeta utan om att vara del av kyrkan. Alla är lika viktiga, säger Beata Moberg.

Hon är diakoniassistent i Danderyds församling och ansvarig för alla volontärer. Församlingen har omkring 70 volontärer som är engagerade i allt från språkcafé till gudstjänster och dop.

– Utan församlingsborna och volontärerna så har vi ingen kyrka. Då har vi bara en massa anställda.

Under året som gått har hon och kollegorna diskuterat hur volontärerna, kyrkans ideella medarbetare, kan bli mer delaktiga i kyrkans verksamhet och känna större gemenskap i församlingen.

– Vi behöver en enorm uppstart nu

i höst. Vi behöver ge volontärerna ett större ansvar. För får man ansvar så tar man också ansvar.

Hon förklarar att även en körförälder som skjutsar till ett läger är en viktig ideell medarbetare i kyrkan.

– Alla är välkomna att vara med som volontär hur mycket eller lite man själv vill. Vissa jobbar bara en gång om året, andra varje vecka, säger Beata Moberg.

Själv kommer hon inte från någon kyrklig familj.

– Jag tog konfirmationen väldigt allvarligt och har alltid haft tron, men har inte varit del av en kyrka. Det var först när jag fick barn och började gå i en babysånggrupp inom kyrkan som jag blev engagerad.

Hennes pappa var politiker och inpräntade tidigt ett samhällsansvar.

– Han sa alltid att varje individ har ansvar för att samhället ska fungera – och samhället kan bara fungera om varje individ tar det ansvaret. Det är något som jag försöker förmedla vidare.

Vad är kyrkans ansvar?

– Att vara en öppen kyrka. Och erbjuda en gemenskap, en andlighet och en möjlighet att få vara sig själv ♦

TEXT: MIA SJÖSTRÖM FOTO: ELLIOT ELLIOT

Beata Moberg.

Vill du bli volontär i Danderyds församling?

Vi välkomnar nya volontärer i alla åldrar, från olika kulturer och med olika erfarenheter. Du kan vara med någon gång ibland eller mer regelbundet, en kortare eller längre tid. Som volontär får du gå en utbildning om församlingen och om att vara volontär.

Kontakta Beata Moberg på beata.moberg@svenskakyrkan.se eller 08-568 957 28.

Torsdagskvällar i Danderyd kyrka

En samlingsplats för olika generationer i församlingen.

Kvällsmässa

En kort och stämningsfull mässa. Fika i Församlingens Hus efter mässan.

Tid: Torsdagar 19.00.

Plats: Danderyds kyrka.

Ungdomskören Vox

En blandad ungdomskör för alla som gillar att sjunga. Kören övar efter mässan.

Tid: Torsdagar 20.00–21.30.

Plats: Danderyds kyrka.

Körledare: Kerstin Evén.

Ungdomskväll

Fika, häng och program.

Tid: Torsdagar 19.30–21.30.

Plats: Församlingens Hus.

Kristendomens historia

Den kristna traditionen och teologin har format västvärlden och dess samhällen. Kyrkans framväxt i Europa och i Norden har medfört en specifik människosyn och verklighetsuppfattning. Vad i den kristna idéhistorien formar våra liv och våra samhällen idag? Hur har kristen tro tolkats genom historien?

Tid: Torsdagarna 16/9, 14/10, 11/11 och 9/12, 19.45.

Kontakt: Henrik Mattsson och Kristin Molander, präster.

Plats: Församlingens Hus.

Bibelkunskap

Bibeln är inte en utan flera böcker med olika karaktär sammansatta till en volym som påverkat vår historia och präglar vår tillvaro än idag. Hur har Bibeln tillkommit? Hur har bibeltexterna tolkats genom historien? Hur kan texterna förstås och läsas idag? Vilken betydelse har Bibeln för den kristna tron och kyrkans värdegrund?

Tid: Torsdagarna 30/9, 28/10 och 25/11, 19.45.

Kontakt: Henrik Mattsson och Kristin Molander, präster.

Plats: Församlingens Hus.

Välkommen till gudstjänst!

Danderyds kyrka
Högmässa
Söndagar 11.00

Djursholms kapell
Gudstjänst
Söndagar 11.00

Enebykyrkan
Gudstjänst
Söndagar 11.00

Gudstjänster annonseras i Mitti Danderyd och på vår hemsida.

Tac-o-Lov – fredagsmys i kyrkan

Vill du slippa laga mat en fredagskväll? Har du och din familj svårt att få barnen att sitta still i kyrkbänken en söndag? Är du nyfiken på att höra om bibelns berättelser?

Under fyra fredagskvällar träffas vi för att äta tacos tillsammans, pyssla, sjunga och höra talas om varför Jesus är en sådan viktig figur i kyrkan. Tac-o-Lov är både för vuxna som vill ta det lugnt och för barn som har spring i benen.

Tid: 24 september, 22 oktober, 15 november och 17 december 17.00–19.00.

Plats: Församlingens Hus.

Kontakt: Maria Gibbs Persson, pedagog. maria.gibbs.persson@svenskakyrkan.se

Elisabet Munro, präst.

elisabet.munro@svenskakyrkan.se

Denna intervju gjordes innan sommaren.

Plikten

"Jag hade varit politiskt verksam sedan högstadiet och suttit i riksdagen sedan 2006. När jag fick frågan att leda Sveriges främsta demokratiska institution tvekade jag inte mer än kanske en sekund."

Andreas Norlén ger plikten ett lustfyllt ansikte. Rollen som talman fyller han med en personlighet där ansvaret går hand i hand med viljan att vara sig själv.

ANSVAR I EN LÅDA. Så kan man beskriva bilden Andreas Norlén lägger upp på Instagram vid lunchtid en dag i maj, ett par timmar efter vår intervju. I lådan finns kålpudding tillagad av mamma Gunilla. Potatisen ovanpå har han kokat själv.

”Snäppet upp från fika!” skriver en följare och anspelar på kakorna som Andreas Norlén bjöd partiledarna på under den fyra månader långa regeringsbildningen för tre år sedan.

Andreas Norlén var då en alldeles nyttillträdd talman. Erfaren som politiker men okänd för den breda allmänheten. Snabbt blev han en folkkär profil med sin lika representativa som tillgängliga framtoning. På instagramkontot varvar han bilder från riksdagskorridorerna med inslag från privatlivet. Dörren till vardagen gläntas med känsla för vad som förenar innehavaren av rikets högsta valbara ämbete med vanligt folk: Ett tårtkalas. Hustruns tomatplantor.

Kontot illustrerar hur han ser på sin roll.

– Mitt ansvar som talman hänger samman med en vilja att vara genuin. Det måste finnas en koppling mellan personen och ämbetet, säger Andreas Norlén.

Formellt sett har talmannen en viktig position, konstaterar han. Andreas Norlén är angelägen om att bära uppdraget på ett sätt som uttrycker respekt både för talmansfunktionen och för riksdagen som institution.

– Men det är också viktigt att fylla rollen med innehåll och att göra det utan att förställa sig. Jag har från början varit mån om att vara mig själv. Det innebär att ha glimten i ögat, när det är lämpligt, och att inte bara lyfta fram de allvarliga sidorna av arbetet.

Det var ändå med största allvar som hans ämbetsperiod startade. De 134 dagar som regeringsbildningen pågick är ett historiskt kapitel i svensk politik. Redan när Andreas Norlén åtog sig talmansuppdraget visste han att det skulle bli svårt.

Ändå sa han omedelbart ja.

– Jag hade varit politiskt verksam sedan högstadiet och suttit i riksdagen sedan 2006. När jag fick frågan att leda Sveriges främsta demokratiska institution tvekade jag inte mer än kanske en sekund. Jag tror den inställningen gäller alla som gett sig in i politiken, man är redo att axla ansvar för att vara med och förverkliga det man tror på.

Det går inte att ta miste på Andreas

Norléns ursprung. På mild östgötska har han reciterat klassiska litterära strofer utantill, till stor förtjusning inte bara för lokalpatrioter runt Motala utan också för dem som undrat var den bildade borgerligheten tog vägen.

Uppväxtorten är Ödeshög. Barndomsmiljön var vad man med en tidstypisk term skulle kalla entreprenöriell. På både mammas och pappas sida finns egenföretagare. Mamman startade tidningsföretag där sonen arbetade.

Miljön fostrade till ansvarstagande, säger Andreas Norlén.

– Jag skolades in i ideal som handlade om att man ska slutföra sina arbetsuppgifter. Bara för att klockan slagit fem kunde man inte lägga ifrån sig sakerna och gå. Det har följt mig genom livet, att man ska göra sitt jobb väl.

Den bakgrunden kunde också ha resulterat i motsatsen, i ett uppror mot ansvarskravet.

– Jag får erkänna att jag inte hade någon tonårsrevolt eller något i den stilen. Jag har alltid haft en stark plikt-känsla.

För fem år sedan utökades Andreas Norléns ansvarsområde. Han blev pappa. Föräldraskapets omställning kom relativt sent i livet; Andreas Norlén hade ➡

”Det är också viktigt att fylla rollen med innehåll och att göra det utan att förställa sig. Jag har från början varit mån om att vara mig själv.”

► hunnit bli 43 år när sonen Henry föddes.

Pappa eller talman – ansvaren går förstås inte att mäta. Men det går ändå att konstatera att de är väldigt olika. Hur viktig den officiella rollen än är, är man aldrig oersättlig, säger Andreas Norlén. Om man själv av en eller annan orsak inte orkar fullgöra sin uppgift finns andra som kan kliva in.

I föräldrarollen finns ingen ersättare.

– Om familjer inte fungerar eller tragedier inträffar kan man absolut ge barn en god uppväxt ändå. Men det finns något djupt mänskligt och personligt i det ansvar man bär som förälder. Ett ansvar som kommer före allt annat. Det upplever jag väldigt starkt.

Att bli förälder var att konfronteras med det totala beroendet: en ny människa.

Särskilt pappaledigheten utvecklade honom som person, säger han.

– Då fanns ingen mamma som var med och hjälpte till om någonting inträffade. Det var på mitt ansvar att se till att lilla Henry mätte bra, att han fick det han behövde och hade en rolig dag. Det är ändå en annorlunda situation än när man är två som delar samvaron med barnet.

I september är det hundra år sedan första riksdagsvalet hölls där kvinnor fick delta. Under hela mandatperioden pågår

det så kallade demokratijubileet, där riksdagen uppmärksammar hållplatserna i Sveriges resa mot allmän och lika rösträtt. En utställning turnerar runt landets läns museer och en coronaanpassad utomhusutställning har tagits fram. I början av året hölls en utställning på Sergels torg och en permanent utställning går att se i riksdagens skyltfönster ut mot Västerlånggatan i Gamla stan.

Demokratins genombrott har många rottrådar. Den hänger inte minst samman med den folkrörelsetradition som utmärkt Sverige och där tanken om den enskilda individens betydelse och ansvar för det gemensamma spelat stor roll.

Frågan är hur det är ställt med synen på medborgerligt ansvar så här hundra år senare. Inte sällan beskrivs utvecklingen som en rörelse från skyldighetsnormer till rättighetsnormer. En utveckling som den amerikanske presidenten John F. Kennedy reagerade emot redan 1961 i ett av den politiska historiens mest kända citat: *”Ask not what your country can do for you, ask what you can do for your country”*.

– Demokratin ger oss stor frihet att forma och leva våra liv på det sätt vi själva väljer. Samtidigt bygger den på att var och en tar ett personligt ansvar för demokratin, bortom det var och en har för sin

egen person, säger Andreas Norlén.

Det kan vara att rösta, att följa med i samhällsdebatten eller engagera sig i enskilda frågor eller de politiska partierna.

– När folkrörelserna växte fram innebar de en stor manifestation av medborgerligt ansvarstagande. Många människor ville förändra samhället på olika sätt. Sverige är fortfarande ett land med ett livskraftigt civilsamhälle och valdeltagandet är högt internationellt sett.

Samtidigt sjunker sedan länge medlemsantalen i de politiska partierna. Det behöver inte betyda att människor blivit mer egoistiska, säger Andreas Norlén. Engagemang kan ta sig olika uttryck. Men vår demokrati är en partidemokrati, påpekar han. Den bygger på att partierna kan fånga upp medborgarnas åsikter. Om det inte sker blir det ”demokratiskt bekymmersamt”.

– Det finns ett särskilt värde i att engagera sig i de politiska partierna och deras ungdomsförbund. Där lär man sig att det finns olika samhällsintressen som ibland kolliderar kring resurser och andra avvägningar. Ansvarstagandet för helheten upplever jag att man lär sig bättre i de politiska partierna än i rörelser som jobbar med enstaka frågor.

Till talmannens uppgifter hör att delta

”Vår demokrati är en partidemokrati. Den bygger på att partierna kan fånga upp medborgarnas åsikter. Om det inte sker blir det demokratiskt bekymmersamt.”

vid ceremoniella sammanhang. Vid allhelgonahelgen i fjol hölls en minneshögtid i Uppsala domkyrka för att hedra pandemins offer. Andreas Norlén medverkade med ett förinspelat tal där han citerade den brittiske prästen Henry Scott-Holland (1847–1918), ur dennes kända dikt ”Döden betyder ingenting”.

Andreas Norlén gör ingen hemlighet av att han har en personlig tro. Men några bilder från det privata andliga livet kommer aldrig läggas upp på talmannens instagram-konto.

– Tron är betydelsefull och finns med i min vardag. Men den hör till min privata sfär. I rollen som talman är jag återhållsam med att svara på den typen av frågor.

Det hindrar inte att dörren är öppen för allmänexistentiella resonemang. Andreas Norlén är en flitig bokläsare. I litteraturen

finns livsfrågorna närvarande, oavsett om det rör sig om romaner eller om det som blivit hans favoritgenre på senare tid: politiska biografier.

Och ansvar – ja, det är en existentiell fråga.

Nyligen läste han en biografi om drottning Elizabeth II, där också hennes far George VI, Storbritanniens kung under andra världskriget, finns med.

– Boken beskriver kriget och hur det ansvar han bar slet på honom psykiskt och fysiskt.

Trots avståndet i tid och rum drar Andreas Norlén en linje till det stora ansvar som vårdpersonal tagit under pandemin.

– Båda exemplen illustrerar att ansvarstagande behövs i olika sammanhang hela tiden för att vårt samhälle ska fungera ♦

Namn: Andreas Norlén.

Född: 1973 i Bromma, uppvuxen i Ödeshög.

Bor: Norrköping.

Familj: Hustrun Helena och sonen Henry.

Yrke: Talman för Sveriges riksdag

Bakgrund: Engagerade sig som tonåring i Moderaterna och har haft en rad uppdrag i partiet på lokal- och regionalnivå. Har suttit i riksdagen sedan 2006 samt varit ordförande i riksdagens konstitutionsutskott.

Läser just nu: Dean Palmers *The Queen and Mrs Thatcher: An Inconvenient Relationship*.

Köpte den för länge sedan och inspirerades att läsa den när jag nyligen såg relationen skildras i tv-serien *The Crown*.

Gör jag helst en ledig dag:

Är med familjen, till exempel i vår trädgård.

Det första jag kommer göra när jag är fullvaccinerad: Krama min mor och köpa gasol till grillen (jag undviker ärenden som kan anstå).

Favoritpsalm: *En vänlig grönskas rika dräkt*; en vacker och gripande psalm som man först tror är en hyllning till sommaren, men som visar sig vara en hyllning till evigheten, särskilt om man beaktar även verserna 4 och 5, som inte brukar sjungas.

Vandringar med Pilgrim Danderyd

Författarvandring

Samling vid Sätträängskyrkan. Vandring genom Rinkebyskogen till Danderyds kyrka, där vi avslutar med musikandakt. Vi mediterar kring texter ur psalmboken. Vandringens längd: 3–5 km.
Tid: Söndag 5 september 12.30–16.00.

Stjärnvandring

Stockholms stifts församlingar samlas inne i city vid Jacobs kyrka och vandrar hem till respektive församling. Vi går till Danderyds kyrka. I år gör vi en omvänd vandring eftersom det är kyrkoval denna söndag. Möjligheten finns att rösta när vi kommer fram. Går man hela sträckan är det en lång vandring. Det går att ansluta utmed vägen, till exempel vid Bergianska trädgården (T-bana Universitetet). Mer information på hemsidan.
Längd: 16 km.
Tid: Söndag 19 september.

Birgittavandring

Det börjar nu bli tradition med Birgittavandring tillsammans med Fresta församling utmed deras utmärkta Birgittaled. Vi startar och avslutar vid Fresta kyrka i Upplands Väsby.
Vandringens längd: ca 9 km.
Tid: Söndag 3 oktober 13.00–17.00.

Vandring i allhelgonatid

Samling vid vid Altorps kapell, Djursholm. Därifrån vandrar vi genom vackra Djursholms begravningsplats och till Danderyds kyrka. Vi gör stopp för reflektioner om livet och döden, om naturens höst och vila, livets kretsgång.
Längd: ca 5 km.
Tid: Söndag 7 november 13.00–16.00.

Kontakt och anmälan:

diakon Estelle Wiesel,
estelle.wiesel@svenskakyrkan.se,
08-568 657 29.
Se svenskakyrkan.se/danderyd
för mer information.

Konstutställningar i Församlingens Hus

Konstrundan Danderyd

4 september–5 september

Carina Linné, Solveig Danell och
Maria Wettergren m fl ställer ut.

Sewerin & Svahn

8 september – 8 oktober.

Lunchmusik med soppa

Musiken spelas i Danderyds kyrka.
Soppa serveras i Församlingens Hus
(50 kr).

Tisdag 7 september 12.00

Susanne Ekberg, sopran,
Anders Ölund, piano, orgel.

Tisdag 5 oktober 12.00

Einar Ekbergs sånger
Gunnar Birgersson, baryton,
Anders Ölund, piano.

Tisdag 9 november 12.00

Anders Ölund, orgel.

Babysång

Vi sjunger gamla och nya sånger och
psalmer tillsammans och avslutar
med fika och barnmat på burk.
Ålder: 0–18 månader.
Ingen föranmälan, ingen avgift.
Plats: Församlingens Hus.
Tid: tisdagar 11.00–13.00.
Start: 21 september.
Kontakt: Elisabet Munro, präst,
elisabet.munro@svenskakyrkan.se

Dags att boka dop

Välkommen till kyrkan för att döpa den
lilla familjemedlemmen eller en större
familjemedlem. Dopet är världens bästa
start på livet – oavsett ålder.
Boka:
svenskakyrkan.se/danderyd,
08-568 957 10
danderyd@svenskakyrkan.se

Församlingens trivsamma lokaler
kan hyras för dopkalas.

TIDNINGEN LIVET

Utgiven av Svenska kyrkan, Danderyds församling.

Redaktion

Kristin Molander, kyrkoherde
kristin.molander@svenskakyrkan.se
Christina Högberg, kommunikatör
christina.hogberg@svenskakyrkan.se
Ola Whistler Sahlén
ola.sahlen@svenskakyrkan.se

Ansvarig utgivare

Kristin Molander, kyrkoherde

Design&produktion

Lind Lewin kommunikation

Redaktör

Mia Sjöström

Skribenter

Mia Sjöström, Kristina Lindh

Omslag

Lotta Kühlhorn

Fotografer

Elliot Elliot, Anna Karin Nilsson

Tryckeri

Stockholms Lito Grafiska, Danderyd

SVENSKA KYRKAN I DANDERYD

Församlingens Hus

Angantyrvägen 39,
182 54 Djursholm.

Växel: 08-568 957 00,
måndag – fredag
9.00–12.00 och 13.00–17.00.
Adress: Box 2021,
182 02 Danderyd
svenskakyrkan.se/danderyd

Kommunikatörer

Christina Högberg, 08-568 957 08.
Jenny Sigeman, 08-568 957 23.

Kyrkogårdsförvaltning

Expedition 08-568 957 39
Per Henrik Hinder, chef
08-568 957 00.

Kyrkor och kapell

Altorps kapell, Ymervägen 55,
Djursholm.

Andrum, Mörby Centrum.

Danderyds kyrka, Angantyrv 41,
Danderyd.

Djursholms församlingsgård,
Valevägen 26, Djursholm.

Djursholms kapell, Danav. 9,
Djursholm.

Enebykyrkan, (samarbetskyrka)
Enebytorget, Lars Åberg
070-497 71 65.

Petruskyrkan, Kyrkv. 27,
Stocksund.

Sätraängskyrkan, Sjöbergsv. 32
Danderyd.

Sjukhuskyrkan,
Danderyds sjukhus,
08-123 550 00 (växel).

Kyrkoherde

Kristin Molander,
08-568 957 01, 070-334 16 18.

Präster

Randi Guldstrand,
08-568 957 20.
Jenny Karlsson,
08-568 957 17.
Henrik Mattsson
08-568 957 05.
Elisabet Munro,
08-568 957 16.
Ola Whistler Sahlén,
08-568 957 15.

Sjukhuspräster

Peter Sandin,
08-568 957 42.
Carl Henric Svanell,
08-568 957 18.

Diakoner

Beata Moberg, assistent,
08-568 957 28.
Per-Ove Nelstrand, vik,
08-568 957 00.
Estelle Wiesel,
08-568 957 29.

Musiker

Kerstin Alling, 08-568 957 06.
Kerstin Evén, 08-568 957 49.
Maria Resare, 08-568 957 07.
Anders Ölund, 08-568 957 04.

Församlingspedagoger

Louise Almén, vik, 08-568 957 00.
Henrik Brosché, tjl.
Maria Gibbs, 08-568 957 25.
Stina Klimscha, 08-568 957 41.

Kyrkans förskola

Förskolorna Enen,
Kyrkbacken
och Änglagaraget.
Petra Olsson, rektor,
08-568 957 02.

ÖPPETTIDER

Församlingens Hus

Öppettider: svenskakyrkan.se/danderyd

Växel, tel 08-568 957 00.

Mån–fre 9.00 – 12.00 och 13.00 – 17.00.

Bokning av dop, vigsel, begravning:

Mån–tors 9.00 – 12.00, 13.00–15.00.

Fre 9.00 – 12.00. Tel 08-568 957 10.

Bokning av församlingsgårdar:

Mån–tors 9.00 – 12.00, 13.00–15.00.

Fre: 9.00 – 12.00. Tel 08-568 957 35.

Kyrkogårdsförvaltningen:

Mån–fre 9.00 – 15.00.

Tel 08-568 957 39.

Andreas Norlén, riksdagens talman

”Demokratin ger oss stor frihet att forma och leva våra liv på det sätt vi själva väljer. Samtidigt bygger den på att var och en tar ett personligt ansvar för demokratin, bortom det var och en har för sin egen person.”

Kajsa Marsk, föreningen *En utsträckt hand*

”Att laga en punktering kan också vara integration.”

Hilda Lydahl, programledare för podden

Det du inte vågar fråga din mamma

”Du kan googla på det mesta om sex på nätet, men det är en annan grej att få höra ungdomar i din egen ålder prata om det.”

Nicholas Hepburn,

Riksförbundet för social och mental hälsa

”Jag slutade helt att fungera. Jag gick från årets säljare till helt orkeslös, trots att jag alltid varit noggrann med kost och träning.”

Elisabet Munro, präst, *Danderyds församling*

”Man blir ett bärarlag tillsammans i en församling. Är någon trött och ledsen finns det andra som har kraft.”